

ОФІЦІЙНИЙ РОЗДІЛ

- *Про нафтогазоносність Карпатського регіону України (доповідач — доктор геологічних наук Г.В. Муровська)*
- *Проблема історичної пам'яті: європейський дискурс (1945—2020 рр.) (доповідач — член-кореспондент НАН України А.І. Кудряченко)*
- *Про нагородження відзнаками НАН України та Почесними грамотами НАН України і Центрального комітету профспілки працівників НАН України (доповідач — академік НАН України В.Л. Богданов)*
- *Кадрові та поточні питання*

ІЗ ЗАЛИ ЗАСІДАНЬ ПРЕЗИДІЇ НАН УКРАЇНИ 11 січня 2023 року

Засідання Президії НАН України 11 січня 2023 р. відбулося під головуванням президента НАН України академіка НАН України А.Г. Загороднього.

Члени Президії НАН України заслухали доповідь старшого наукового співробітника Інституту геофізики ім. С.І. Субботіна НАН України доктора геологічних наук **Ганни Валеріївни Муровської** про нафтогазоносність Карпатського регіону України (стенограму див. на с. 52).

Перед нашою державою стоїть завдання з нарощування власного нафтогазового видобутку, для чого потрібне відкриття більшої кількості родовищ з використанням нових сучасних підходів до пошуку та геологорозвідки. Одним з найперспективніших напрямів нарощування запасів вуглеводневої сировини є освоєння глибоких і надглибоких (понад 6 км) родовищ.

У зв'язку з тим, що в останні десятиліття було відкрито кілька гігантських родовищ нафти і газу на великих і надвеликих глибинах, дедалі більшу увагу привертає до себе гіпотеза неорганічного мінерального синтезу вуглеводнів з елементами мантийного походження, однак для її доведення потрібно вивчити глибинну будову нафтогазоносних регіонів світу, встановити взаємозв'язок глибинної та поверхневої архітектури земної кори і мантиї, виявити шляхи міграції вуглеводнів до місць їх скупчення.

В Інституті геофізики ім. С.І. Субботіна НАН України вже понад чверть століття проводять сейсмічні дослідження літосфери методом глибинного сейсмічного зондування (ГСЗ). Зокрема, вздовж профілів ГСЗ, які перетинають Карпатський нафтогазоносний регіон, складено швидкісні розрізи та виконано їх геолого-тектонічну інтерпретацію. На їх основі побудовано 2D та 3D геофізичні моделі регіону. За результатами виконання цих робіт отримано такі відомості щодо будови літосфери та перспектив нафтогазоносності Карпатського регіону:

Виступ доктора геологічних наук Ганни Валеріївни Муровської

- найбільш амплітудний глибинний розлом Передкарпатського прогину є шляхом міграції глибинних флюїдів і відіграє особливу роль у формуванні нафтогазоносних басейнів;

- впродовж геологічних епох тектогенезу сформувався тришаровий осадовий басейн, який сягає глибини понад 20 км і може бути потенційним джерелом нафти та газу, з нього відбувається міграція газів і флюїдів у більш поверхневі горизонти;

- глибоко занурені осадові прогини, які чітко фіксуються на глибинах 12–18 км під Карпатським гірським поясом на окраїні Східно-Європейської платформи, можуть бути резервуарами глибинних нафти і газу.

У межах Закарпатського прогину відомі чотири невеликих родовища метану, проте вивчення структури земної кори прогину дає підстави стверджувати про його високий вуглеводневий потенціал, особливо на двох глибинних рівнях (4,5–8 і 6–17,5 км), які, вочевидь, є потужними резервуарами вуглеводнів на шляху їх міграції з мантії.

В обговоренні доповіді взяли участь академік НАН України О.Ю. Лукін; радник при дирекції Інституту геофізики ім. С.І. Субботіна НАН України академік НАН України В.І. Старостенко; віцепрезидент НАН України, голова Секції фізико-технічних і математичних наук НАН України академік НАН України

В.Л. Богданов; директор Фізико-механічного інституту імені Г.В. Карпенка НАН України академік НАН України З.Т. Назарчук.

* * *

Далі члени Президії НАН України заслухали доповідь члена-кореспондента НАН України **Андрія Івановича Кудряченка**, присвячену проблемі історичної пам'яті в європейському дискурсі (1945–2020 рр.) (докладніше див. на с. 60).

Повномасштабна агресія Кремля стала екзистенційним випробуванням для України. Особливий характер новітніх системних змін та екзистенційних викликів Українській державі і суспільству потребує їх глибокого наукового осмислення, а також ґрунтовного аналізу всіх складових соціогуманітарних досліджень, зокрема пов'язаних з проблематикою історичної пам'яті європейських країн, подоланням минулого, діалектичним взаємозв'язком між історичною наукою та пам'яттю, посиленням соціальних детермінант, відповідних форм колективної історичної пам'яті та забуття.

Однак іноді і в самій Європі проявляються розбіжності інтересів окремих країн у політичній, економічній і навіть безпековій сферах, а також стосовно недавнього минулого та його інтерпретацій. Це спричинює протистояння між ними на міждержавному та регіональному рівнях, а отже, призводить до послаблення єдності та посилення нестабільності на континенті. Сьогодні ми наочно спостерігаємо зниження ефективності діяльності провідних міжнародних організацій, зокрема ОБСЄ, окремих структур Євросоюзу, Європейського парламенту тощо, в урегулюванні конфліктів, криз, що виникають.

Останніми роками тематика історичної пам'яті набула особливої гостроти. Ми є свідками того, як історична міфологія «руського міра» перетворилася на ідеологію геополітичного реваншу, а польські інтерпретації трагічних і вельми неоднозначних подій на Волині у 1943 р. стають основою для прийняття законодавчих актів, що вочевидь не відповідають на-

ціональним інтересам двох стратегічних партнерів — Польщі та України.

Учені-гумантарії з академічних інститутів та провідних українських університетів зробили значний внесок у дослідження історичної пам'яті, вивчення її відповідних часових зрізів та соціально-політичних проявів у нашій країні і за кордоном. Проблематику історичної пам'яті розробляють відомі фахівці — історики, філософи, соціологи, політологи тощо. За цією тематикою було підготовлено і опубліковано низку монографічних досліджень. Науковці Академії активно співпрацюють з органами державної влади, міністерствами і відомствами з підготовки аналітичних та прогностичних матеріалів з проблематики пам'яті, взаємин України з країнами Європи, вивчення їхнього досвіду в контексті суспільно-політичного реформування нашої країни.

З огляду на важливість сучасних трансформаційних перетворень, соціально-гуманітарних змін та їх врахування для формування стратегічних пріоритетів зовнішньої і внутрішньої політики України необхідно посилити напрям з дослідження історичної пам'яті як у вітчизняному, так і в європейському дискурсі зарубіжних країн та у форматі сучасних меморіальних студій; з аналізу та вивчення меморіальних ландшафтів пам'яті, топографії соціально значущих спогадів тощо. Теоретичне осмислення цих процесів та концептуалізація практики європейських країн мають сприяти нарощуванню інтеграційних процесів та підготовці більш ґрунтовних пропозицій щодо зовнішньої та внутрішньої політики України.

В обговоренні доповіді взяли участь директор Державної наукової установи «Енциклопедичне видавництво» доктор історичних наук А.М. Киридон; старший науковий співробітник Національного інституту стратегічних досліджень кандидат філософських наук О.М. Литвиненко; віцепрезидент НАН України, директор Інституту політичних і етнонаціональних досліджень ім. І.Ф. Кураса НАН України член-кореспондент НАН України О.О. Рафальський; академік НАН України Я.С. Яцків.

Виступ члена-кореспондента НАН України Андрія Івановича Кудряченка

* * *

Члени Президії НАН України розглянули також низку поточних питань:

- заслухали інформацію президента НАН України академіка НАН України А.Г. Загороднього щодо нової редакції Методики оцінювання ефективності діяльності наукових установ Національної академії наук України;
- затвердили план підготовки питань для розгляду на засіданнях Президії НАН України у 2023 р.;
- внесли зміни до складу Комісії з припинення Інституту проблем природокористування та екології Національної академії наук України;
- визнали такою, що втратила чинність, постанову Президії НАН України від 28.12.2022 № 418;
- затвердили внесення змін до персонального складу Наглядової ради при Національному дендрологічному парку «Софіївка» НАН України;
- затвердили плани підготовки та випуску видавничої продукції видавництвами НАН України у 2023 р.

Погоджено призначення:

- члена-кореспондента НАН України **Антонова Віктора Миколайовича** на посаду головного наукового співробітника Інституту металофізики ім. Г.В. Курдюмова НАН України з переведенням з посади завідувача відділу обчислювальної фізики цього Інституту;
- доктора технічних наук **Яловця Андрія Леонідовича** на посаду головного наукового співробітника Інституту проблем математичних машин і систем НАН України;

- доктора технічних наук **Ковтун Світлани Іванівни** на посаду завідувача відділу моніторингу та діагностики об'єктів енергетики Інституту загальної енергетики НАН України;
- кандидата технічних наук **Станиціної Валентини Іванівни** на посаду завідувача відділу прогнозування енергоефективності та перспективних паливно-енергетичних балансів Інституту загальної енергетики НАН України;
- кандидата технічних наук **Матяха Сергія Володимировича** на посаду завідувача відділу сонячної енергетики Інституту відновлюваної енергетики НАН України.

Відзнакою НАН України «За професійні здобутки» нагороджено:

- начальника Української військово-медичної академії доктора медичних наук, професора, бригадного генерала медичної служби **Савицького Валерія Леонідовича** за багатолітню плідну працю вченого, лікаря і педагога, вагомий особистий внесок в інтеграцію військово-медичної науки і освіти з системою охорони здоров'я та активне сприяння творчій співпраці з науковими установами Національної академії наук України.

Подякою НАН України відзначено:

- провідного наукового співробітника Міжнародного науково-навчального центру інформаційних технологій та систем НАН України та МОН України доктора технічних наук, полковника Збройних Сил України **Чепіженка Валерія Івановича** за вагомий особистий внесок у розвиток прикладних науково-технічних розробок у сфері національної безпеки та ефективну комплексну взаємодію наукової, освітньої і оборонної галузей;
- головного бухгалтера Інституту електроварвання ім. Є.О. Патона НАН України **Мишинську Олену Олексіївну** за багатолітню сумлінну працю, високі професійні здобутки та особистий внесок в організацію і ведення бухгалтерського обліку в Інституті;
- директора Інституту народознавства НАН України академіка НАН України **Павлюка Степана Петровича** за багаторічну плідну наукову, науково-організаційну і педагогічну діяльність, вагомий творчий здобуток в галузі вітчизняної етнології та особистий внесок у розвиток Інституту — провідного центру досліджень українського народознавства.

За матеріалами засідання підготувала О.О. Мележик